

בס"ד. יו"ד שבט ה'תש"מ*

הנחה

באתי לגני אחותי כלה¹, ומביא ע"ז כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא במאמרו ליום ההסתלקות וההילולא שלו, דאיתא במדרש רבה² לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי [היינו עיקר דירתין] בתחלה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה, וע"י ד' הענינים הבלתי רצויים נסתלקה השכינה מלמטה למעלה, קוב"ה סליק לעילא ולעילא³, עד לרקיע השביעי, ואח"כ עמדו שבעה צדיקים והורידו את השכינה מלמעלה למטה, עד שבא משה שהוא השביעי וכל השביעין חביבין⁴ והורידה למטה בארץ. וזהו צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עלי⁵, דעבודת הצדיקים היא להשכיך ולהמשיך את השכינה מלמעלה למטה, בחי' עד (כמו שהיא בבחי' שוכן עד מרום וקדוש) ישכינו עלי⁶, למטה בארץ, בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו. והנה התחלת ההמשכה למטה שע"י משה היתה בעת מ"ת כמ"ש⁷ וירד הוי' על הר סיני, אבל בקביעות⁸ ובגילוי הי' זה בעשיית המשכן כמ"ש⁹ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. וממשיך בהמאמר, שהמשכת עיקר שכינה בתחתונים (ושכנתי בתוכם) נעשית ע"י העבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא. וזהו מה שהמשכן הי' מעצי שטים, שמהם נעשו הקרשים, כמ"ש¹⁰ ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים, קרש הוא אותיות שקר והוא השקר דעולם, הבא מהשטות דלעו"ז, אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות¹¹, וע"י העבודה דועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים, שמהפכים השטות דלעו"ז לשטות דקדושה (עצי שטים), את השקר דעולם לקרש המשכן (קרשים למשכן), עי"ז נעשה ושכנתי בתוכם, המשכת (עיקר) שכינה בתחתונים. ומוסיף בהמאמר דיוק לשון הכתוב ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד¹², דבכאו"א מישראל ע"י העבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא, עי"ז שוכן בו עיקר שכינה כמו שהי' בתחלת הבריאה, באתי לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרו בתחלה, ונעשה עיקר דירה בתחתונים.

* יצא לאור בשעתו, "ענש"ק ט"ו בשבט ה'תש"מ".

- (1) שה"ש ה, א.
- (2) שהש"ר שם. וש"נ.
- (3) ראה זח"ג כ, ב. עה, רע"א.
- (4) ויק"ר פכ"ט, יא.
- (5) תהלים לז, כט.
- (6) יתרו יט, כ.
- (7) אף שבערך ביהמ"ק נקרא אוהל (שמואל-ב ז, ו. שהש"ר פ"א טז ג), ואדרבא — דוקא מעשה משה נצחיים (סוטה ט, א).
- (8) תרומה כה, ח.
- (9) שם כו, טו.
- (10) סוטה ג, א.
- (11) של"ה טט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב. ובכ"מ.

(ב) **והנה** מכיון שהתורה היא נצחית¹², הרי מובן, שענין זה (ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם) הוא נצחי במשך כל הדורות, גם בזמן הגלות, כאשר מפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו, שגם אז ישנם (ברוחניות) כל ההוראות והמצוות (דכתיב בהו וחי בהם¹³) התלויות במשכן ומקדש. ועד"ז הוא גם בנוגע לכל הפרטים שהיו ביציאת מצרים, וגם לפנ"ז בגלות מצרים, שהם הוראות נצחיות בכל דור ודור, עד היום הזה. וכמו שידוע¹⁴ בענין וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים גו'¹⁵, שגם עכשיו בגלות האחרון ישנה העבודה בחומר ובלבנים (כמו שהיא ברוחניות), בחומר דא ק"ו ובלבנים דא לבון הלכתא¹⁶, ועי"ז יזכו אח"כ לגאולה העתידה, בדוגמת הגאולה דיציאת מצרים (לאחרי העבודה קשה בחומר ובלבנים גו'), ובני ישראל יוצאים ביד רמה¹⁷.

(ג) **והנה** גודל העילוי דעסק התורה בזמן הגלות, מבאר בעל ההילולא בסעיף העשירי [העשירי יהי' קודש¹⁸] דהמשך המאמרים דיום ההילולא, שסעיף זה הוא הסיום והחותם של מאמר השני דההמשך, ד"ה היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני¹⁹ (ע"פ פרש"י על הפסוק), אמר הקב"ה לכנסת ישראל את הפזורה בגולה ורועה בגנים של אחרים כו' ובכ"ז יושבת בבתי כנסיות ובתי מדרשות לעסוק בתורה, הנה החברים שהם מלאכי השרת (וגם הקב"ה, כביכול²⁰) מקשיבים לקולך.

וממשיך בהמאמר, דעש"ז נקראים ישראל צבאות הוי' כמ"ש²¹ ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות הוי' מארץ מצרים. דשם זה (צבאות הוי') ניתן לישראל ביציאתם ממצרים דוקא²². ויש לבאר קישור הענינים, כי מה שבזמן יציאת מצרים נקראו ישראל צבאות הוי' הוא מצד הניצוצות (הצבאות) שנתבררו בגלות מצרים (כמשי"ת לקמן²³). וזהו הקשר דענין מה שישראל נקראים צבאות הוי' לענין היושבת בגנים, כי ע"י העבודה דכנס"י בעסק התורה וקיום מצוותי' כשהיא פזורה בגולה ורועה בגנים של אחרים, עי"ז מבררים את הניצוצות שבגלות, בדוגמת וינצל²⁴ את מצרים.

12 תניא רפי"ז.

13 אחרי יח, ה.

14 תורה אור שמות מט, א ואילך. אוה"ת שמות ע' ח ואילך. ובכ"מ.

15 שמות א, יד.

16 זח"ג קנג, א.

17 בשלח יד, ח.

18 לשון הכתוב — בחוקתי כו, לב. וראה זח"ב רעא, א.

19 שה"ש ח, יג.

20 ראה בתחלת המאמר שם ממד"ר: אמר הקב"ה אני ופמליא שלי כו'.

21 בא יב, מא.

22 כמפורש בההמשך רפי"א.

23 סעיף ט, מתו"א בא ס, ג.

24 בא שם, לו. ובתו"א שם [ובכ"מ. וראה גם לקמן בפנים ס"ח] שהו"ע בירור הניצוצות שהיו במצרים.

והנה נוסף למה שישראל נקראים בשם צבאות הוי' נקראים הם גם צבאות²⁵ (כמו שמביא בהמאמר הפסוקים²⁶ ויהי בעצם היום הזה הוציא הוי' את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם, כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים). וההפרש בין צבאות הוי' לצבאות הוא²⁷, שצבאות הוי' (צבאות בחיריק) הוא לשון סמוך, שהצבאות נטפל להוי', וצבאות (צבאות בשוא) הוא ענין בפני עצמו.

(ד) **והנה** ידוע דמה שישראל נק' אדם הוא על שם אדמה לעליון²⁸. שמזה מובן, דמה שישראל נק' (גם) בשם צבאות שייך זה להשם צבאות, שהוא מז' השמות שאינן נמחקין²⁹. ויובן זה ע"פ מ"ש כ"ק אדמו"ר הזקן³⁰ ששם צבאות נתגלה ע"י הנביאים, כדאיתא³¹ שמיום שברא הקב"ה את עולמו לא הי' אדם שקראו להקב"ה צבאות עד שבאתה חנה וקראתו צבאות ואמר הקב"ה³² עתיד בן שלך לפתוח בנבואה בשם זה. ועיקר הנבואה בשם זה הי' בנביאים האחרונים שהיו בסוף זמן בית ראשון ובהתחלת הגלות, שרוב נבואתם הי' בשם זה. והנה הגם שדברי הנביאים, דברי קבלה, הם למטה במדרגה מדברי תורה [ואפילו בנוגע לנבואת משה כתיב³³ ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, ועאכו"כ שהם למטה מדברי תורה], אעפ"כ שם צבאות לא נזכר בתורה כ"א בנביאים דוקא, ויש מעלה בדברי נביא על דברי תורה. וכמו שמצינו שהעובר על דברי נביא עונשו קשה יותר מעובר על כו"כ דברי תורה³⁴, ומזה מובן שכן הוא גם בנוגע להפגם³⁵. ועפ"ד מבאר כ"ק אדמו"ר האמצעי בארוכה³⁶, זה שהעונש והפגם של העובר על דברי נביא קשה יותר מעובר על (כו"כ מ) דברי תורה שייך לזה ששם צבאות נמשך ע"י הנביאים דוקא.

(ה) **והענין** הוא, הנה פירוש שם צבאות הוא אות הוא בצבא שלו³⁷, והיינו דצבא הוא ריבוי נבראים, והשם צבאות, אות הוא בצבא שלו, הוא בחי' האלקות כמו שנמשך בנבראים. וכמבואר בתו"א³⁸ בענין שם צבאות, שצבאות הוא לשון חיילות והם גרודי נשמות ומלאכים דבריאה ש(מצד עצמן) אינן אלקות כלל.

(25) כמובן גם ממה שמבאר בהמאמר (פ"י) ג' הפירושים דצבא (צבא סתם). ובהקיצור שם: נק' ישראל צבאות.
 (26) בא שם, נא. יז.
 (27) ראה תו"א שם. תר"ח שמות קמא, ב [בהוצאה החדשה — בא ח"א קטו, ב].
 (28) של"ה כ, ב. שא, ב. ובכ"מ.
 (29) שבעות לה, סע"א (ושם ע"ב שכן הלכה). רמב"ם הלי' יטוה"ת פ"ו ה"ב. וטשו"ע יו"ד סרע"ו ס"ט. שו"ע אדה"ז חאו"ח ספ"ה ס"ג.
 (30) תו"א ר"פ בא.
 (31) ברכות לא, ב.
 (32) תו"א שם.
 (33) ברכה לד, י. וראה רמב"ם שם פ"ז ה"ו.
 (34) שהעובר על דברי נביא חייב מיתה ביד"ש (רמב"ם שם פ"ט ה"ב), משא"כ בכו"כ מדברי תורה.
 (35) שהרי העונש הוא לפי ערך הפגם (תניא פכ"ד בהגהה).
 (36) תר"ח שם, סע"א ואילך.
 (37) אוה"ת בא ע' שצט. ד"ה בעצם היום גו' פר"ת סעיף ד'. ובחגיגה טז, רע"א: אדון הוא בצבא שלו.
 (38) ר"פ בא (ס, ב).

וזהו ההפרש בין שם צבאות לשאר השמות שאינן נמחקין, דכל השמות מורים על אוא"ס כמו שהוא באצילות שהוא עולם האחדות, איהו וחייהי חד איהו וגרמוהי חד³⁹, משא"כ שם צבאות מורה על אוא"ס כמו שנמשך ומתלבש בבי"ע, שהם עלמי דפרודא⁴⁰ נבראים נפרדים כמ"ש⁴¹ ומשם יפרד. שלכן יש מ"ד בגמרא⁴² (ולא רק קס"ד) שצבאות אינו שם קדוש, שלא נקרא צבאות אלא על שם ישראל. וגם לפי מה דקי"ל⁴³ דצבאות הוא מהשמות שאינן נמחקין, הנה שם זה קאי על אוא"ס כמו שנמשך ומתלבש בנבראים. וי"ל הבי' ע"פ מה דאיתא בזהר ובתקו"ז ובכתבי האריז"ל⁴⁴ ששם צבאות הוא בנצח והוד⁴⁵, כי נצח והוד הם לבר מגופא, היינו שענינם הוא (לא בשביל האצילות גופא, כי אם) בכדי להמשיך בעולמות בי"ע שלמטה מאצילות, וע"ד הידוע⁴⁶ שנו"ה הן כליות יועצות בכדי להשפיע להבין ולהתלמיד.

(ו) וזהו מה ששם צבאות לא נזכר בתורה כ"א בנביאים דוקא, כי משה רבינו הי' נשמה והנהגה דאצילות, שלכן נקרא משה על שם מן המים משיתיהו⁴⁷, מים חכ' הוא בחי' אצילות. וכן התורה שניתנה ע"י משה ונקראת על שמו כמ"ש⁴⁸ זכרו תורת משה עבדי היא בחי' אצילות. ולכן לא נזכר בתורה שם צבאות, כי שם צבאות מורה (כנ"ל) על אוא"ס כמו שנמשך בנבראים, שלמטה מאצילות. והוא⁴⁹ ע"ד מ"ש⁵⁰ ביהושע ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי, ואמרו רז"ל⁵¹ עתה באתי אבל משה רבך לא קיבלו. דבימי משה, פני משה כפני חמה⁵², הי' המשכת בחי' אצילות, וגם הנהגת המלחמות⁵³ לא היתה ע"י שר צבא ה' כ"א כמ"ש⁵⁴ הוי' ילחם לכם. דזהו מה שביציאת מצרים וקריעת ים סוף היו נסים נגלים יוצאים מדרכי הטבע לגמרי שלא הי' לבוש הטבע כלל, לפי שהמלחמה היתה ע"י שם הוי', בחי' אצילות. משא"כ לאחר הסתלקות פני משה כפני חמה והנהגה היתה ע"י פני יהושע כפני לבנה⁵² הנה אז דוקא בא שר צבא הוי', עתה (דוקא) באתי. והגם שגם אז ע"י שהנהגת המלחמה היתה ע"י שר צבא הוי') היו כמה נסים שלמעלה מהטבע, מ"מ

(39) תקוני זהר בהקדמה.

(40) תו"א בראשית ו, ב. ובכ"מ.

(41) בראשית ב, י.

(42) שבועות לה, ב.

(43) שבועות שם. מקומות שבהערה 29.

(44) זח"ג יא, ב. אד"ו (בזח"ג) רצו, א. תקו"ז תי"ח. ועוד (הובאו בפרדס שער השמות פי"ב ובי"נ למאו"א

מע' צבאות). ע"ח שער השמות פ"ג. פ"ו. ועוד.

(45) כמובא גם בהמשך רפי"א משערי אורה לר"י גיקטליא.

(46) אגה"ק סט"ו (קכד, ב).

(47) שמות ב, י.

(48) מלאכי ג, כב. וראה שבת פט, א.

(49) ראה אוה"ת וד"ה בעצם היום שבהערה 37.

(50) יהושע ה, יד.

(51) ב"ר פצ"ז, ג. תנחומא משפטים יח. זח"ג רפו, ב.

(52) ב"ב עה, א. ובכ"מ.

(53) אף שמלחמה (בכלל) שייכת לשם צבאות (שמו"ר פ"ג, ו).

(54) בשלח יד, יד.

כללות המלחמה היתה קצת בלבושי הטבע, ולא כהמלחמה בימי משה שהיתה למעלה מלבושי הטבע לגמרי, הוי' ילחם לכם. וזהו ענין שם צבאות שנמשך ע"י הנביאים, אות הוא בצבא שלו, שגם בנבראים דבי"ע (צבא) יהי' אות הוא ית' ממש בצבא שלו, שגם בבי"ע יהי' איהו וגרמוהי חד כמו באצילות. וענין זה הוא למעלה מבחי' שר צבא הוי' (שהי' ביהושע), כי שר צבא הוי' הוא מלאך, משא"כ שם צבאות הוא מז' שמות שאינן נמחקין, כי גם בבי"ע נעשה איהו וגרמוהי חד. וזהו מה ששם צבאות נתחדש ע"י הנביאים, כי הנביאים המשיכו שגם בכלים דבי"ע תהי' התלבשות אוא"ס ב"ה בתכלית היחוד, כמו בכלים דאצילות, ועי"ז נקרא הוא ית' בשם צבאות, כמו שנקרא בהשמות (א-ל, אלקים וכו') שמורים על הכלים דאצילות (לפי שאיהו וגרמוהי חד), כי גם הצבאות (לשון חיילות, גדודי נשמות ומלאכים דבריאה) נעשו חד עמו ית', כמבואר בארוכה בתו"א⁵⁶.

ז) והנה ענין הנ"ל בשם צבאות שאיהו וגרמוהי חד גם בבי"ע, כותב כ"ק אדמו"ר הצ"צ⁵⁵ שבע"ח לא מצינו זה. שמזה משמע שזהו חידושו של כ"ק אדמו"ר הזקן, כדמוכח ממה שכ"ק אדמו"ר הצ"צ אינו מציין מקור אחר לזה. ומובן גודל החידוש והעילוי דשם צבאות שנעשה ע"י עבודת בני"י כמו שישראל הם במעמד ומצב דזמן הנביאים (לאחרי הזמן דפני משה כפני חמה), ובפרט כמו שישראל הם במעמד ומצב דזמן נביאים האחרונים שהיו בסוף בית ראשון ותחלת זמן הגלות, ועד"ז בהזמן שלאח"ז, שגם בעולמות בי"ע שמצד עצמם הם נבראים נפרדים [דענין איהו וגרמוהי חד הוא באצילות, עולם האחדות] יהי' איהו וגרמוהי חד כמו באצילות. וי"ל שזהו הפי' להפס"ד שצבאות הוא שם קודש ובכ"ז נקרא ע"ש צבאות שלו (כבגמרא⁵⁶), ע"ש ישראל⁵⁷, כי זה שצבאות הוא שם קודש, היינו שגם בבי"ע איהו וגרמוהי חד, זה נעשה ע"י העבודה דישראל, כנ"ל. וזה נעשה ע"י המשכת אור ממקום עליון ביותר⁵⁸, שנעלה גם מבחינת התורה (כמו שהיתה בגילוי בזמן משה). שהרי בתורה לא נזכר שם צבאות (היינו שמצד בחינת התורה, הענין דאיהו וגרמוהי חד הוא רק באצילות), ובכדי שיהי' איהו וגרמוהי חד גם בבי"ע צריך להמשיך ממקום עליון יותר.

ח) והנה המשכה זו היא ע"י עבודת הבירורים. דהנה ידועה תורת הבעש"ט⁵⁹, שבכל דבר שנמצא ברשותו של ישראל ישנם ניצוצין קדושים השייכים לשרש נשמתו. ובזה מבאר מה שהתורה חסה על ממונם של ישראל⁶⁰ (אף שהוא רק ממונם), כי מכיון שהממון (וכן שארי דברים) הוא של ישראל, זה מורה (שהרי כל הענינים

55) אוה"ת שם ס"ע שכח.

56) חגיגה טז, א. וראה לעיל הערה 37.

57) שנקראו (בפרשתנו) צבאות.

58) ראה תו"א שם (ס, ג), "שכדי להמשיך בחי' צבאות הוצרך להמשיך מבחי' על הוי' היינו למעלה משם

הוי'".

59) כתר שם טוב סי' ריח. צוואת הריב"ש סי' קט.

60) ר"ה כז, א. וש"נ.

הם בהשגחה פרטית) שניצוצות אלו שייכים לשרש נשמתו, והבירור דניצוצות אלו הוא חלק מעבודתו, וע"י שמבררים את הניצוצות ומזככים ומעלים אותם לשרשם הם מוסיפים עליו גם בו. דכמו"כ ה' בגלות מצרים, שע"י וינצלו את מצרים שעשאה כמצולה שאין בה דגים וכמצודה שאין בה דגן⁶¹ שביררו את הניצוצות השייכים לעלמא דאתכסיא (כמצולה שאין בה דגים) והניצוצות השייכים לעלמא דאתגליא (כמצודה שאין בה דגן), עי"ז נעשה עליו גם בישראל. וכמו שמבאר כ"ק אדמו"ר מהר"ש⁶² בארוכה בענין ויהי בשלח פרעה את העם שהי' משלח פארות וענפים ועושה פרי למעלה את העם, שע"י הניצוצות שביררו בגלות מצרים נעשה בהם תוספות וריבוי. דזהו מ"ש (גבי גלות מצרים) וזרעתי לי בארץ⁶³, דענין הזריעה הוא כמרז"ל⁶⁴ כלום אדם זורע כור⁶⁵ אלא כדי להוציא כמה כורין, היינו, דמה שישראל נזרעו בגלות מצרים הוא בשביל ההוספה שנעשה בהם ע"י בירור הניצוצות. כמו שמבאר כ"ק אדמו"ר מהר"ש בארוכה כמה פרטים בענין ההוספה שנעשה ע"י בירור הניצוצות.

ט) וזהו מ"ש ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות הוי' מארץ מצרים ולאח"ז כתיב ויהי בעצם היום הזה הוציא הוי' את בני מארץ מצרים על צבאותם, צבאות הוי' לשון סמוך הם הצבאות שנתבררו בגלות מצרים ונתעלו ליכלל בשם הוי', שלכן נק' צבאות הוי' לפי שהם טפלים וסמוכים ונכללים בשם הוי'⁶⁶. ומצד הניצוצות שנתבררו ע"י ישראל, גם ישראל נק' צבאות הוי'. ויתירה מזו — הוציא הוי' את בני ישראל גו' על צבאותם הוא זה שישראל הם למעלה מבחי' הניצוצות שנתבררו⁶⁶. דמכיון שישראל הם המבררים את הניצוצות הרי הם למעלה מהם.

וזוהי השייכות דצבאות הוי' ועל צבאותם להשם צבאות, דע"י העבודה דבירור הניצוצות והתכללותם בהוי', צבאות הוי', שע"י עבודה זו נעשים ישראל על צבאותם, למעלה מבחי' הניצוצות, הנה עי"ז ממשיכים ריבוי אור ממקום עליון ביותר (שלמעלה מבחינת התורה כמו שהיא בגילוי), ואור זה בוקע את כל הפרסאות והמסכים שבין אצילות לבי"ע, עד שגם בבי"ע נעשה איהו וגרמוהי חד כמו באצילות.

י) וביאור הענין (השייכות דצבאות הוי' לשם צבאות) בעומק יותר, הנה שם צבאות הוא בנצח והוד. ומבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמשך דיום ההילולא⁶⁷, שמדת הנצח נטוע ומושרש בעצם הנפש, ובשביל נצחון המלחמה מתגלה מעצם הנפש. ולכן ע"י העבודה דמדת הנצח, נצחון המלחמה (עם נה"ב), נמשך ומתגלה מעצמות אוא"ס, כמבואר בארוכה בהמשך, ובארוכה יותר (עם כמה פרטים נוספים)

61) בא יב, לו. ברכות ט, ב.

62) בסה"מ תרכ"ז ד"ה ויהי בשלח פרעה — ביאור על בשלח פרעה שבתו"א.

63) הושע ב, כה.

64) פסחים פז, ב.

65) כ"ה בתו"א (ר"פ בשלח) ובסה"מ תרכ"ז (ס"ע קט). ובפסחים שם: טאה.

66) תו"א בא ט, ג.

67) פי"א ואילך.

בדרושי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע⁶⁸, עד לענין צדקת פרזונו בישראל⁶⁹, פרזונו לשון פרזות ע"ד מ"ש⁷⁰ פרזות תשב ירושלים בלי חומה, למעלה ממדוה"ג. ועפ"ז יובן מה שע"י העבודה דצבאות הוי' ממשיכים שם צבאות, דהנה ידועה תורת הרב המגיד⁷¹ (בענין במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים⁷²), דישראל גם קודם שנבראו (קודם כל סדר ההשתל' שאודותו נמלך) הי' נחקק צורתם בו ית'. וע"י עבודת בני' נמשך ומתגלה ענין זה. ולכן ע"י העבודה דצבאות הוי', נמשך שם צבאות, כי שם זה הוא (כנ"ל) בנצח והוד, וכמו שמבאר אדמו"ר⁷³ בארוכה שהאותיות דשם צבאות וסדרן (צ"ב, ב' יודי"ן דאל"ף, ו"ת) מורים על נצח והוד [בפרדס⁷⁴ ובכ"מ בקבלה איתא דשם צבאות הוא גם ביסוד, אבל מה שנוגע כאן הוא ענין שם צבאות כמו שהוא בנצח והוד], ומכיון שצורתם של ישראל חקוקה בו ית' (כנ"ל), לכן ע"י העבודה דצבאות הוי', העבודה דנצח, נעשה ענין שם צבאות שהוא בנצח (והוד). והיינו שע"י העבודה דנצחון המלחמה, נמשך ומתגלה מעצמות אוא"ס, וע"י המשכה זו נעשה איהו וגרמוהי חד (גם) בכי"ע.

וזה נותן כח על עבודת הביוררים בזמן הגלות, און מיטנעמען כל הענינים, כלי כסף וכלי זהב ושמלות⁷⁵, בגאולה העתידה שתהי' ביד רמה (כמו שהיתה הגאולה דיציאת מצרים, כמ"ש⁷⁶ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות) שע"י מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות⁷⁷ ובפרט בעקבתא דמשיחא יהי' ובני ישראל יוצאים ביד רמה לקבל פני משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

68 ד"ה בעצם היום גו' פרי"ת [סה"מ פרי"ת ע' רמא ואילך]. והביאנו לציון תרע"א [סה"מ אעת"ר ע' קעז ואילך].

69 שופטים ה, יא.

70 זכרי' ב, ח.

71 או"ת ב, סע"ג. וראה שם א, א. לקו"א בתחלתו.

72 רות רבה רפ"ב. ב"ר פ"ח, ז.

73 לקוטי לוי"צ לזהר אחרי ע' רפד.

74 שער השמות פיי"ב (קרוב לסופו). וראה גם מאו"א שם ובי"נ למאו"א שם.

75 בא יב, לה.

76 מיכה ז, טו.

77 ראה תניא רפל"ז.